

**Referat fra tredje møde i Vandløbsforums arbejdsgruppe 1 om
prioritering af en styrket vandløbsbindsats gennem en vurdering af
danske vandløbs naturværdi d. 21. oktober 2013**

Eksterne deltagere:

Winnie Heltborg Brøndum, Videncentret for Landbrug
Niels Peter Nørring, Landbrug & Fødevarer
Poul Vejby-Sørensen, Bæredygtigt Landbrug
Peter Rosendal, Bæredygtigt Landbrug
Jan Hjeds, Danske Vandløb
Jens-Ole Frier, Danmarks Sportsfiskerforbund
Kaare Manniche Ebert, Danmarks Sportsfiskerforbund
Jan Pedersen, Danmarks Naturfredningsforening
Henning Mørk Jørgensen, Danmarks Naturfredningsforening
Jens Pedersen, KTC
Claus Paludan, KL
Claus Vangsgaard, DANVA
Anne-Marie Knuth-Winterfeldt, NaturErhvervstyrelsen
Nikolai Friberg, DCE
Peter Kaarup, Naturstyrelsen
Heine Glüsing, Naturstyrelsen
Katrine Fabricius, Naturstyrelsen
Lykke Guldbrandt, Naturstyrelsen

Dagsorden, jf. mødeindkaldelse af 15. oktober 2013

- 1) Godkendelse af dagsorden
- 2) Godkendelse af referat af møde 1/10-2013
- 3) Oplæg fra DCE: Eksempler ved valg af kriterier
- 4) Værktøj for udvælgelse af vandløb med højt naturpotentiale i VP2 ~ Skalering af kriterier
- 5) Drøftelse af de brede samfundsmæssige værdier, der kan indgå i prioriteringen
- 6) Disposition for gruppens leverance
- 7) Den videre proces
- 8) Evt.

~oOo~

Ad dagsordenspunkt 1)

Naturstyrelsen ved kontorchef Peter Kaarup (PK) bød velkommen.

Dagsordenen blev herefter godkendt.

Ad dagsordenspunkt 2)

Bæredygtigt Landbrug pointerede, at organisationen ved møde i gruppen d. 1/10-13 havde rejst spørgsmål om interkalibrering og brugen af DVFI i små vandområder, og at organisationen havde påpeget, at fiskevandsdirektivet ikke er overholdt. Dette var ikke afspejlet i referatet for mødet.

Landbrug & Fødevarer nævnte, at organisationen ved første møde i gruppen d. 20/9-13 havde efterspurgt et notat om netop interkalibrering, men at man endnu ikke havde modtaget et sådant. Man ønskede bragt til referat, at man stadig afventede dette notat og på næste møde gerne ville have en status for, hvornår notatet kunne fremsendes. Danske Vandløb bad om, at det i referatet for mødet d. 1/10 blev indført, at man ved dette møde også havde udbedt sig et sådant notat. Naturstyrelsen forklarede, at der foretages interkalibrering af kvalitetselementerne mellem staterne på udvalgte typer af vandområder, mens medlemsstaterne skal "oversætte" interkalibreringsresultatet til de øvrige typer, der findes i landet. Styrelsen er blevet vejledt om, at DVFI kan benyttes i alle vandløb. I forbindelse med inklusionen af de nye kvalitetselementer er det naturligt at følge op på den samlede pakke af kvalitetselementer, hvilket pågår pt. Nærværende arbejdsgruppe var imidlertid ikke stedet at drøfte målsætninger og interkalibrering, idet gruppen har til opgave at drøfte kriterier for udpegning af vandløb, der skal indgå i vandplanlægningen. Naturstyrelsen noterede sig ovennævnte ønsker og ville vende tilbage med svar på ønskerne.

Bæredygtigt Landbrug og Danske Vandløb ønskede yderligere indført i referatet for mødet d. 1/10-13, at organisationerne ikke støttede anvendelsen af DFVI som udpegningskriterium. DVFI kunne således bruges til klassifikation af henholdsvis naturlige og stærkt modificerede vandløb, men ikke identifikation af vandløb, der skal med i vandplaner.

Danske Vandløb ønskede bragt til referat for mødet d. 1/10, at man fandt, at eneste afskæringskriterium i henhold til direktivet burde være et oplandskriterium på min. 10 km². Man anførte i den forbindelse, at det ikke fremgår af vejledningen, at fordi et vandløb har høj DVFI eller naturfaglig kvalitet, skal det med i vandplanerne, og at det eneste, der skal lægges til grund for udpegningen, er vandløbsoplandets størrelse. Naturfaglige kriterier skulle i stedet benyttes ved målsætning. Danmarks Naturfredningsforening anfægtede dette synspunkt, idet det blev påpeget, at formålet med direktivet handler om god økologisk tilstand, og direktivets formål vil ikke kunne nås, hvis man ikke ser på naturkriterier. Det fremgår således også af vejledningen, at man kan inddrage vandløb under 10 km² ud fra nationale hensyn.

Yderligere ønskede Bæredygtigt Landbrug, at det af referatet for mødet 1/10-13 blev indført, at organisationen fandt, at fiskevandsdirektivet kunne indgå som udpegningsværktøj.

Endeligt ønskede Videncentret for Landbrug, at det i referatet af 1/10-13 blev nævnt, at centret fandt, at hvis menneskelige påvirkninger ingen relevans havde, var gruppens arbejde irrelevant.

Naturstyrelsen tilkendegav at ville indføre de nævnte ændringer i referatet af mødet 1/10-13.

Ad dagsordenspunkt 3)

Nikolai Friberg fra DCE holdt herefter et oplæg med et eksempel på, hvordan udpegningskriterierne konkret kunne bringes i anvendelse. DVFI var her indgangskriteriet. Tanken i oplægget var, at man via et flow diagram kunne foretage en vurdering og udvælgelse af vandløb på forskellige parametre. Man havde udover DVFI i eksemplet anvendt vandløbstype, hældning, slyngningsgrad samt fysisk indeks. Derudover kunne hydrologi være et væsentligt element, som kunne lægges ind på et overordnet niveau. Kriterierne landskabstype, arealanvendelse samt kemisk tilstand fandt man dels var for overordnede kriterier til at kunne indgå, dels at datagrundlaget var for dårligt. Man anbefalede derfor, at man i det foreslåede flow diagram tog udgangspunkt i naturgivne, objektive forhold.

Landbrug & Fødevarer påpegede det uacceptable i at tage udgangspunkt i DVFI blandt andet ud fra princippet ”en ude, alle ude”. Landbrug & Fødevarer spurgte i den forbindelse ind til anvendelsen af planter og fisk i diagrammet. DCE oplyste, at tilstandsdata for disse elementer endnu ikke var indsamlet. Alle kvalitetselementer ville desuden ikke blive udrullet alle steder. I små vandløb ville der eksempelvis ikke være mange fisk at måle på.

Landbrug & Fødevarer spurgte til fordeling på type vandløb for de 8696 km vandløb, som ifølge DCE’s eksempel ville blive inkluderet i vandplanerne på baggrund af DVFI. DCE lovede at undersøge dette.

Danske Vandløb spurgte, om det var korrekt forstået, at det var sværere at opnå godt økologisk potentiale i små vandløb. DCE svarede, at forskningsinstitutionen var af den opfattelse, at små vandløb godt kunne opnå høj DVFI, selvom der ikke var lige så mange dyr til stede som i et stort vandløb. Alle dyr skulle ikke kunne findes alle steder. Landbrug & Fødevarer nævnte i den forbindelse, at det var essentielt, at man i brugen af DVFI tog udgangspunkt i, hvordan man gjorde i andre medlemsstater. Bæredygtigt Landbrug, Danske Vandløb, Landbrug & Fødevarer samt Videncentret for Landbrug mente i den forbindelse, at man med den danske udpegningsmetode ikke fulgte vandrammedirektivet. Organisationerne mente derudover, at man i øvrigt skulle foretage konsekvensvurderinger i henhold til direktivet.

KTC anfægtede dette synspunkt. Direktivet var et rammedirektiv, og den danske udpegnings og brug af DVFI lå indenfor disse rammer. Danmarks Naturfredningsforening støttede dette argument samt i det hele taget DCE’s forslag til prioriteringsværktøj. Man var dog bekymret for, om DVFI på 5 var for højt sat for de flade vandløb. DCE fandt, at dette ville have en marginal betydning.

DCE viste herefter korteksempler på vandløb, der i DCE’s eksempel ville være medtaget eller ikke medtaget i vandplanerne. I den forbindelse nævnte Danske Vandløb, at det stadig var tydeligt at se de gamle amtsgrænser i antallet af inkluderede vandløb, selvom de nu skulle være inkluderet på et objektivt naturfagligt grundlag. Danmarks Sportsfiskerforbund påpegede, at det jo også kunne være udtryk for, at man i det pågældende amt havde haft succes med sine vandløbsindsatser. DCE bekræftede, at der var et uens videngrundlag, men at der ikke var andre muligheder end at bruge eksisterende data, ligesom vandløbene med den fremlagte metode stadig ville blive udpeget ud fra objektive kriterier. Danmarks Sportsfiskerforbund fremhævede, at det var i alles interesse kun at bruge ressourcer på vandløb, som kan få det bedre.

Danmarks Naturfredningsforening ytrede bekymring om de vandløb, der ikke er data for (de 42.000 km). KTC spurgte til de 42.000 km i forhold til hældning, mens Bæredygtig Landbrug foreslog at bruge data fra fiskevandsdirektivet. I forhold til at inddrage de 42.000 km svarede DCE, at det var deres vurdering, at det ikke ville gøre den store forskel.

Danske Vandløb fremførte, at metoden med at lægge naturværdi til grund for identifikation af vandløb ikke var korrekt. Kun vandløb med over 10 km² burde indgå, og der burde laves et eksempel uden DVFI. Det var desuden forkert at anvende amternes udpegningskriterier. Naturstyrelsen svarede hertil, at det ikke er amternes udpegningskriterier, der anvendtes, men de data der var tilgængelig. Hele formålet med arbejdsgruppen var netop at se på det anderledes end amtsudpegningen.

Landbrug & Fødevarer spurgte endeligt til, hvorvidt arbejdsgruppens konklusioner ville spille ind til forslaget om ny lov om vandplanlægning. Naturstyrelsen nævnte, at gruppens arbejde kunne afspejles i basisanalysen for 2. generation af vandplaner, og som må forventes at blive en del af arbejdsgrundlaget for arbejdet for kommuner og vandråd, såfremt ny lov om vandplanlægning vedtages. Der kan i givet fald i den forbindelse fremsættes bemærkninger til konkrete vandløb, der enten ønskes medtaget i vandplanerne eller ikke ønskes medtaget i plangrundlaget. Denne mulighed ligger også i forbindelse med efterfølgende høringer.

Ad dagsordenspunkt 4)

PK foreslog, at gruppen påbegyndte en drøftelse af det notat, som Naturstyrelsen havde udarbejdet og cirkuleret vedrørende afgræsning af små vandområder. Naturstyrelsen kunne så samle eventuelle spørgsmål til notatet, som kunne drøftes på næste møde i gruppen.

Landbrug & Fødevarer spurgte i den forbindelse til, hvad der forstås ved direktivets grupperinger "small", "medium", "large" og "very large". Man var fra organisationens side ikke enig i, at der i direktivet ikke var opsat en minimumsgrænse for vandområder, der kunne inkluderes i vandplanerne. Danske Vandløb fremførte i den forbindelse det synspunkt, at "small" i direktivets forstand betyder vandløb med et opland på 10-100 km², jf. bilag 2 i direktivet. Figur 8 i guidance document 2, som Naturstyrelsens notat også henviste til, vedrørte således denne størrelse vandområder, mens vandområder under 10 km² netop udgjorde den gruppe, der ifølge figur 8 i vejledning 2 netop ikke skulle identificeres, fordi disse vandløb ikke var betydelige vandområder.. Beskyttelse af vigtige små vandløb ville i øvrigt ske gennem anden lovgivning. Bæredygtigt Landbrug og Landbrug & Fødevarer var enig i denne udlægning, idet man påpegede vigtigheden af stringent at følge EU's vejledninger, således at overimplementering af direktivet ikke fremover fandt sted. Bæredygtigt Landbrug pointerede i den forbindelse vigtigheden af at gennemføre konsekvensvurderinger for de valg, man traf i forbindelse med implementeringen af direktivet og betydningen af borgerinddragelse.

KTC spurgte til, om ikke det var korrekt, at Danmark anvendte system B, idet man ikke fandt, dette fremgik klart af notatet. Man pointerede desuden direktivets tekst om differentiering mellem de to systemer, idet det var en vigtig pointe, at man ved brug af system B kunne medtage vandløb med oplande mindre end 10 km². KTC anfægtede i øvrigt, at der manglede konsekvensvurderinger. Kun i forhold til ændret vedligeholdelse var der et udestående. Endeligt påpegede man, at

Kommissionen i sin landerapport ikke nævnte, at Danmark ikke implementerede vandrammedirektivet korrekt på dette område. Danske Vandløb og Landbrug & Fødevarer påpegede, at vandrammedirektivet er et minimumsdirektiv, og at overimplementering derfor ikke påtales af Kommissionen.

Videncentret for Landbrug fandt, at man skulle have anvendt typologisystem A, så små vandløb kun undtagelsesvist blev medtaget i vandplanerne.

Danmarks Naturfredningsforening hæftede sig ved, at der i guidance document 2 var tale om en "foreslået tilgang", hvorfor der således var et råderum for den nationale implementering af direktivet. Det var således i overensstemmelse med direktivet at inddrage små vandområder, når det havde betydning i forhold til direktivets formål.

Danmarks Sportsfiskerforbund understregede, at det var vigtigt at få de små øverste vandløbsspidsen med i vandplanerne, da der her fandtes vigtige gydepladser. Ligeledes var det vigtigt, at ressourcerne blev målrettet de steder, hvor de gavne mest.

PK afsluttede herefter drøftelserne med henvisning til, at Naturstyrelsens ville sætte emnet på dagsorden for næste møde og i den forbindelse besvare spørgsmål.

Drøftelserne vendte sig herefter til den konkrete anvendelse af kriterierne på baggrund af DCE's oplæg:

Danske Vandløb påpegede, at man fandt, at der i henhold til direktivet kun fandtes ét afskæringskriterium: Vandområder med opland på over 10 km² skulle medtages i vandplanerne, mens vandløb med oplande mindre end dette skulle udelades. De kriterier, som gruppen drøftede, kunne i stedet være relevante i forhold til målsætning af vandløbet efterfølgende. Landbrug & Fødevarer og Bæredygtigt Landbrug erklærede sig enig i dette synspunkt: Man kunne med en beslutning i Folketinget nationalt vælge at beskytte yderligere vandområder, men det var i den forbindelse vigtigt at sondre mellem forpligtelser i henhold til vandrammedirektivet og nationale beslutninger. Sidstnævnte beslutninger ville ifølge organisationerne betyde en overimplementering i forhold til direktivet.

Danmarks Sportsfiskerforbund tilsluttede sig DCE's eksempel. Man var enig i rækkefølgen i eksemplet og ønskede i øvrigt hydrologi inddraget. Ved den konkrete udpegning skulle sammenhængen i vandløbssystemet huskes. KTC og KL tilsluttede sig ligeledes DCE's eksempel.

Danske Vandløb, Bæredygtigt Landbrug samt Landbrug & Fødevarer pointerede igen, at man fandt, at oplandsstørrelse var det eneste udpegningskriterium. Dette svarede til, at man kun medtog type II og -III vandløb i anden generations vandplaner. Hvis organisationerne ikke kunne få medhold i dette synspunkt, og man fra politisk side ønskede at medtage type I-vandløb også, da skulle kriterierne hældning, slyngning, bundforhold samt uddybning lægges til grund for udpegningen.

Ad dagsordenspunkt 5)

Ved møde i gruppen d. 1/10-13 havde PK opfordret deltagerkredsen til at levere skriftlige indspark til diskussionen om samfundsmæssige værdier og hensyn ved udpegningen af vandløb til anden generations vandplaner. KTC havde efterfølgende leveret et input til disse drøftelser, som var cirkuleret i kredsen.

PK bad KTC præsentere notatet og ønskede bemærkninger til såvel de emner, der var nævnt i notatet, som den beskrivelse, der var foretaget af emnerne.

KTC kvalificerede herefter sit oplæg, idet der bl.a. blev henvist til, at afvanding ofte blev fremhævet som et vigtigt hensyn i forbindelse med vandplanlægningen. KTC's notat skulle pege på, at der også fandtes andre væsentlige interesser, som relaterede sig den kommunale planlægning, herunder i forhold til biodiversitet og rekreative aktiviteter som lystfiskeri. KTC havde i den forbindelse sidestillet tal for landbruget med tal for lystfiskeriet.

Bæredygtigt Landbrug var ikke enig i de økonomiske fremstillinger i indlægget. I den forbindelse henviste såvel Naturstyrelsen som KTC til, at de økonomiske beregninger ikke skulle indgå i leverancen, men derimod nærmere overskrifterne i indlægget. Bæredygtigt Landbrug henviste i øvrigt til vigtigheden af beskyttelse af vandkvaliteten.

Danske Vandløb fandt, at indlægget manglede afvanding som et væsentligt hensyn, der berørte hele samfundet.

Danmarks Naturfredningsforening fandt, at pipiret var godt, men at man med fordel kunne inkludere okkerbelastning.

KL tilsluttede sig ligeledes papiret, idet det kunne suppleres med afledning af spildevand.

Danmarks Sportsfiskerforbund nævnte, at værdien af rent bade- og kystvand også kunne nævnes.

PK opsummerede med, at de anførte kommentarer kunne supplere emner og beskrivelser i KTC's indlæg, og opfordrede til, at kredsen tilsendte sekretariatet eventuelle supplerende skriftlige bidrag.

Ad dagsordenspunkt 6)

Op til mødet var man fra Naturstyrelsens side kommet med et bud på disposition til gruppens leverance. PK oplyste, at styrelsen til næste møde ville supplere med udkast til tekst på dispositionens overskrifter. PK udbad sig i den forbindelse umiddelbare reaktioner på dispositionen. Da der ikke var nogen kommentarer hertil fra kredsen, ville Naturstyrelsen gå videre med udarbejdelse af udkast til gruppens leverance ud fra den rundsendte disposition.

Ad dagsordenspunkt 7)

Bæredygtigt Landbrug og Danske Vandløb udtrykte utilfredshed med, at møderne i arbejdsgruppen lå så tæt, hvilket var et problem i forhold til at højne fagligheden af anden generations vandplaner.

PK oplyste, at man fra Naturstyrelsens side var enig i, at der var tale om et lidt presset program, men at dette var nødvendigt, når man ønskede, at gruppens leverance skulle spilles ind i basisanalysen.

Ad dagsordenspunkt 8)

Der blev ikke bragt emner op under punktet eventuelt.